

<i>Rodzaj dokumentu:</i>	Aneks 1. do Komunikatu dyrektora Centralnej Komisji Egzaminacyjnej z 1 września 2022 r. w sprawie listy jawnych zadań w części ustnej egzaminu maturalnego z języka łemkowskiego jako języka etnicznego w roku 2024
<i>Egzamin:</i>	Egzamin maturalny
<i>Przedmiot:</i>	Język łemkowski, część ustna
<i>Termin egzaminu:</i>	Termin główny – maj 2024 r. Termin dodatkowy – czerwiec 2024 r.
<i>Data publikacji dokumentu:</i>	21 marca 2023 r.

Na podstawie § 59b ust. 1 oraz § 59c ust. 2 rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki z dnia 1 sierpnia 2022 r. w sprawie egzaminu maturalnego¹ w **Komunikacie dyrektora Centralnej Komisji Egzaminacyjnej z 1 września 2022 r. w sprawie listy jawnych zadań w części ustnej egzaminu maturalnego z języka łemkowskiego jako języka etnicznego w roku 2024** wprowadza się następujące zmiany: liczbę jawnych zadań w części ustnej egzaminu maturalnego z języka łemkowskiego jako języka etnicznego obowiązującą w roku 2024 ogranicza się do 20.²

Zadania jawne obowiązujące w części ustnej egzaminu maturalnego z języka łemkowskiego w 2024 r.

Zadania opublikowane w *Komunikacie dyrektora Centralnej Komisji Egzaminacyjnej z 1 września 2022 r. w sprawie listy jawnych zadań w części ustnej egzaminu maturalnego z języka łemkowskiego jako języka etnicznego w roku 2024*, ale **nieobowiązujące na egzaminie w 2024 r.** podane są w drugiej części niniejszego aneksu.

1. Як творці вказують межепоколінньовы ріжницї? Одповідж на звіданя, одкликуючы ся до оповіданя Владимира Хыляка **Мій блаженної пам'яті дяк** і іншого літературного тексту.
2. Мотив łemківської/ рускої долі в літературних текстах. Проаналізуй проблем, одкликуючы ся до повісти Владимира Хыляка **Руска доля** і іншого літературного тексту.
3. Як творці передставляють героїв, што одышли од того, што рідне? Одповідж на звіданя, одкликуючы ся до повісти Владимира Хыляка **Великій перекінчык в малым розмірі** і іншого літературного тексту.
4. Яку вартіст для чловека ма рідный язык? Одповідж на звіданя, одкликуючы ся до драмы Клавдії Алексович **Заморочена** і іншого літературного тексту.
5. Як łemківскы творці передставляють травматичны події з історії свого народу? Одповідж на звіданя, одкликуючы ся до дневника Теофіля Куриллы **Дневник Лемка з Талергофу** і іншого літературного тексту.
6. Мотив еміграції в літературних текстах. Проаналізуй проблем, одкликуючы ся до оповіданя Ваня Гунянки **В Америці** і іншого літературного тексту.
7. Як в łemківській літературі сут передставляны рідны традиції? Одповідж на звіданя, одкликуючы ся до пєсы Івана Русенки **Вертеп в Карпатах** і іншого літературного тексту.
8. Образ войны в łemківській літературі. Проаналізуй проблем, одкликуючы ся до спомину Симеона Пыжа **Горлицкій Бурсак** і іншого літературного тексту.
9. Краса рідной землі в літературі. Проаналізуй проблем, одкликуючы ся до спомину Семана Мадзел'яна **Ой, верше, мій верше** і іншого літературного тексту.

¹ Dz.U. poz. 1644, z późn. zm., w szczególności w szczególności rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 23 lutego 2023 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie egzaminu maturalnego (Dz.U. poz. 366).

² Szczegółowy opis części ustnej egzaminu maturalnego z języka łemkowskiego od roku szkolnego 2022/2023 (dla absolwentów 4-letniego liceum ogólnokształcącego oraz 5-letniego technikum) jest dostępny w [Informatorze o egzaminie maturalnym z języka łemkowskiego jako języka mniejszości etnicznej](#). Niniejsza lista zadań jawnych określa **wyłącznie** zakres wiadomości i umiejętności sprawdzanych w pierwszym zadaniu w zestawie egzaminacyjnym, który zdający będzie losował podczas części ustnej egzaminu maturalnego z języka łemkowskiego w 2023 r. Niniejsza lista **nie wyczerpuje jednak** tematyki omawianej w zakresie każdej z lektur obowiązkowych. Lista ta **nie stanowi również** wytycznych dla nauczycieli określających wyłączną tematykę, która powinna być poruszana podczas zajęć. Znajomość problematyki lektur obowiązkowych sprawdzana będzie również w części pisemnej egzaminu maturalnego z języka łemkowskiego, także w zakresie, którego nie obejmuje niniejszy *Komunikat*.

10. Рідны звыкы і віруваня в лемківській літературі. Проаналізуй проблем, одкликуючы ся до оповіданя Семана Мадзеляна **Дідова студня** і іншого літературного тексту.
11. Представліня повоенной долі Лемків в літературі. Проаналізуй проблем, одкликуючы ся до спомину Нестора Репелы **А дале – степ і степ** і іншого літературного тексту.
12. Яку функцію полнят співанкы/ співаня в жытю Русинів Лемків? Одповідж на звіданя, одкликуючы ся до оповіданя Маріі Мальцовской **Веце біды як воды** і іншого літературного тексту.
13. З чым ся лемківскым творцям асоціює Лемковина? Одповідж на звіданя, одкликуючы ся до гуморескы Івана Желема **Повіл бы-м вам дашто** і іншого літературного тексту.
14. Як выглядают одношыня медже человеком а природом? Одповідж на звіданя, одкликуючы ся до байкы/ оповіданя Івана Головачака **Не рубай яличку** і іншого літературного тексту.
15. Трагедия выселіня в літературных текстах. Проаналізуй проблем, одкликуючы ся до пёсы Андрия Копчы **Одтыте коріня** і іншого літературного тексту.
16. Як творці передставляют дітинство на Лемковині? Одповідж на звіданя, одкликуючы ся до спомину Теодора Кузяка **Такэ было моє дітинство** і іншого літературного тексту.
17. Лемківскы Ватры як єден зо способів плеканя рідного. Проаналізуй проблем, одкликуючы ся до оповіданя Павла Ксенича **Петро і Ватра** і іншого літературного тексту.
18. Як творці передставляют лемківскы села сперед выселіня? Одповідж на звіданя, одкликуючы ся до оповіданя Михайла Дзіндзя **Пришла коза до воза** і іншого літературного тексту.
19. Як творці передставляют рідны обряды? Одповідж на звіданя, одкликуючы ся до оповіданя Володислава Грабана **Велійны ремініцензії** і іншого літературного тексту.
20. Мотыв вірувань передків в літературі. Проаналізуй проблем, одкликуючы ся до драмы Петра Мурянкы **Сонце сходить і заходить** і іншого літературного тексту.

CENTRALNA KOMISJA EGZAMINACYJNA
DYREKTOR

dr Marcin Smolik

Zadania jawne wymienione w Komunikacie z 2022 r., ale nieobowiązujące w części ustnej egzaminu maturalnego z języka łemkowskiego w 2024 r.

1. Образ межчелюдских реляций в łemківській літературі. Проаналізуй проблем, одкликуючы ся до оповідання Владимира Хыляка **Мій блаженній памяци дяк** і іншого літературного тексту.
2. В якій цілі писателі хоснуют в своїх творах гумор? Одповідж на звіданя, одкликуючы ся до оповідання Владимира Хыляка **Мій блаженній памяци дяк** і іншого літературного тексту.
3. Мотив біды в літературных текстах. Проаналізуй проблем, одкликуючы ся до повісти Владимира Хыляка **Руска доля** і іншого літературного тексту.
4. Мотив зрады в літературных текстах. Проаналізуй проблем, одкликуючы ся до повісти Владимира Хыляка **Великій перекінчык в малым розмірі** і іншого літературного тексту.
5. Як творці передставляют історичны події? Одповідж на звіданя, одкликуючы ся до повісти Владимира Хыляка **Шыбенничный верх** і іншого літературного тексту.
6. Мотив сну в літературных текстах. Проаналізуй проблем, одкликуючы ся до пьесы Клавдії Алексювич **Заморочена** і іншого літературного тексту.
7. Чом жытя серед своїх ест важне для чловека? Одповідж на звіданя, одкликуючы ся до драмы Клавдії Алексювич **Заморочена** і іншого літературного тексту.
8. Мотив матери в літературных текстах. Проаналізуй проблем, одкликуючы ся до верша Михайла Нестерака **Для Тебе, моя мати!** і іншого літературного тексту.

Уж Тебе ніт, о моя мати!
Я правду тоту розумію,
Та, Боже мій, я все не сьмію
Істині гіркій віру дати.

Де не посмотрю, в каждый кутик,
Там всяди мене, мамо, гласкаш;
Хоц нігде, нігде Тя не чути,
Знам, же не вмерла Твоя ласка.

Коли см Тобі раз остатній
Зо слезом гварил — выбач мамо,
Хоц жаль безмірний слово затмил,
Ты голубила мя очами.

Товды то ледво чутний голос
Годен — мі злему — был пращати,
Што нераз я Твій сивий волос
Не знал належні вшанувати.

М. Нестерак, *Для Тебе, моя мати!*, «Лемківській Календар 1994», с. 93.

9. Чом записуваня травматичных досвідчынь ест важне для łemківской літературы? Одповідж на звіданя, одкликуючы ся до дневника Теофіля Курилы **Дневник Лемка з Талергофу** і іншого літературного тексту.
10. Як Лемкы можут тратити свій рідный язък? Одповідж на звіданя, одкликуючы ся до оповідання Ваня Гунянки **В Америці** і іншого літературного тексту.

11. Як творці представляють Лемковину по виселінях? Оповідж на звідання, одкликуючы ся до верша Івана Русенки **Тепер на Лемковині** і іншого літературного тексту.

А терор смутно там в Карпатах,
Нигде не дзвонит в церквах дзвон,
Не видно там нашого брата
— ани в Высовій,
— ани в Лабовій,
вшыткы вон!

Лемківской не чути бесіды,
Затихли пісні серед гір,
Лем духы дідів, пра-прадів
блукają сами
межде горами
з беру в бір. [...]

Гей, бідны Лемкы выселены,
Од Одры — Нисы по Дон-Бас,
А села, поля залишены,
опустошали,
позарастали
терньом зае.

І. Русенко, *Тепер на Лемковині*, [в:] І. Русенко, *Русенко. Выбране*, ред. П. Трохановскій, Крениця-Ліґниця 2010, с. 133.

12. Яку функцию в лемківській літературі ма вводжыня гірского красевиду? Оповідж на звідання, одкликуючы ся до верша Івана Русенки **Лемковина** і іншого літературного тексту.

Каменисти-пути і потоки рвучы,
Березовы-дебри і лісы дремучы,
Кычеры высокы, поляны зелены,
Пропастаны-ростокы, зрубы пороснены...
А школы-маленькы, хыжы-деревяны,
Діточкы-босенкы, люде-застараны...
Темно в хыжи, смутно-смотрят іконы на стінах,
Коля-пеца-бренчат-мухы, гуси, куры в сінях...
Кус-дерева-за-стодолом, на-купі-чатина,
Біда-смотрит-через-выгляд — ото-Лемковина.

Я-родил-ся-твоім-сыном — доля-моя-бідна,
Та-люблю-тя, Лемковино, моя-мати-рідна!
І-хоць-земля-наша-бідна, доля-незавидна —
Не-забудут-моі-очы-тихых-гірских-ночи,
Ани-серце-не-забуде, покаль-жыти-буде.

Бо-ци-м-годен-позабыти-нашу-гірску-красу,
І-смеречкы, і-поляны, де-ся-уці-пасут,
І-черниці, і-яфыры, ягоды, малины?...
Верабоже, не-забуду-нигда-Лемковины! [...]

І. Русенко, *Лемковина*, [в:] *Русенко. Выбране*, ред. П. Трохановскій, Крениця-Ліґниця 2010, с. 39.

13. Чом вчыня ся ёст важне в жыттю чловека? Одповідж на звіданя, одкликуючы ся до верша Івана Русенки **Треба нам науки** і іншого літературного тексту.

Хоц маме крпкы руки,
Хоц маме добре здравя—
Без школы, без науки
Мудрийшы нас задавят.

Бо хоц голову маме
І мозок в тій голові,
То мы не понимамо,
Што о нас дахто повіст.

Бо хоц і очы маме,
Видимо, як сонце світит,
Дем вшыткого, як другы,
Не можемо видіти.

Мы лем горе чуємо,
Бо серце маме в груди,
Дем того горя ништо
Николи чути не буде.

Хто нам другом, хто врагом?
Мы каждому вірили,
На мотузку нас вѣли—
Своей не мали мы ціли.

І мы все бідны, голы,
Хоц маме крпкы руки.
Бо ніт в нас своей школы
І своей ніт науки.

І. Русенко, *Треба нам науки*, [в:] Русенко. *Вибране*, ред. П. Трохановскій,
Крениця-Ліґниця 2010, с. 48.

14. Образ штоденного жытя в часах войны. Проаналізуј проблем, одкликуючы ся до спомину Симеона Пыжа **Горлицкій Бурсак** і іншого літературного тексту.
15. Мотив приязни в літературных текстах. Проаналізуј проблем, одкликуючы ся до спомину Семана Мадзеляна **Ой, верше, мій верше** і іншого літературного тексту.
16. Як творці передставляют травматичны досвідчыня? Одповідж на звіданя, одкликуючы ся до спомину Нестора Репѣлы **А дале—степ і степ** і іншого літературного тексту.
17. Мотив жены в літературных текстах. Проаналізуј проблем, одкликуючы ся до спомину Маріі Мальцовской **Материна свічка** і іншого літературного тексту.
18. Мотив незгоды в літературных текстах. Проаналізуј проблем, одкликуючы ся до гуморескы Івана Желема **Груба Берта** і іншого літературного тексту.
19. Образ газдыні в літературных текстах. Проаналізуј проблем, одкликуючы ся до гуморескы Івана Желема **Груба Берта** і іншого літературного тексту.
20. Образ сусідскых одношынь на Лемковині. Проаналізуј проблем, одкликуючы ся до гуморескы Івана Желема **Груба Берта** і іншого літературного тексту.

21. Мотив туги за втраченом Отчизном в літературных текстах. Проаналізуй проблем, одкликуючы ся до верша Івана Желема *****Уж ся мі не снит** і іншого літературного тексту.

Уж ся мі не снит
Рін над потоком
І гуси на ній гелґотливы.
Уж ся мі не снят
Тополі высокы
Над хыжом мойом сиротливом.
Уж ся мі не снят
Камінны урвиска
І гірскы зелены убочы.
Уж ся мі не снят
Далекы і близкы
Карпатскы замрияны ночы.
Уж ся мі не снит,
Же Фырдей задерат
До хмары високу вершыну.
І смутно, як отец
За сыном вызерат
За мною аж ту в Україну.
Уж ся мі не снит
В щесливу годину
Край, што с мі дал го, о Боже,
Уж ся мі не снит
Моя Лемковина,
Бо спати уж про ню не могу.

І. Желем, *****Уж ся мі не снит**, [в:] *Ци то лем туза, ци надія. Антологія поезыселенчой лемкіеской літературы*, ред. О. Дуць-Файфер, Ліґниця 2002, с. 143–144.

22. Мотив етнічного коріння в літературных текстах. Проаналізуй проблем, одкликуючы ся до пьесы Андрия Копчы **Одтяте коріння** і іншого літературного тексту.
23. Як творці передставляют жытя по смерти? Одповідж на звіданя, одкликуючы ся до гуморескы Теодора Кузяка **Сафат в Раю** і іншого літературного тексту.
24. Мотив подорожы в літературных текстах. Проаналізуй проблем, одкликуючы ся до оповіданя Павла Ксєніча **Куріня шкодит** і іншого літературного тексту.
25. Што сучасні значыт для Лемків любов до своей отчизны? Одповідж на звіданя, одкликуючы ся до оповіданя Павла Коробчака ***** Нигда-м не виділ зір...** і іншого літературного тексту.
26. Мотив хыжы в літературных текстах. Проаналізуй проблем, одкликуючы ся до оповіданя Володислава Грабана **Велійны ремінісцензії** і іншого літературного тексту.
27. Образ лемківскых свят в літературі. Проаналізуй проблем, одкликуючы ся до оповіданя Петра Мурянки **Велійне інтермеццо** і іншого літературного тексту.
28. Што чловекови приносит щєстя? Одповідж на звіданя, одкликуючы ся до оповіданя Петра Мурянки **Велійне інтермеццо** і іншого літературного тексту.
29. Мотив віры в літературі. Проаналізуй проблем, одкликуючы ся до драмы Петра Мурянки **Сонце сходит і заходит** і іншого літературного тексту.
30. Історичны мотивы в літературі. Проаналізуй проблем, одкликуючы ся до драмы Петра Мурянки **Сонце сходит і заходит** і іншого літературного тексту.